วิกฤตที่มองไม่เห็น

เมื่อสถานสงเคราะห์เด็กจำนวนมากอยู่นอกกฎหมาย

การศึกษาครั้งนี้ มีอาสาสมัคร 31 คน ร่วมกันค้นคว้าหาข้อมูลสถานสงเคราะห์เด็กในประเทศไทย ผ่านทางออนไลน์ เป็นเวลา 336 ชั่วโมง ช่วงระหว่างปี 2559-2560 แล้วนำรายชื่อที่พบไปตรวจสอบเทียบกับฐานข้อมูลของภาครัฐ ซึ่งระบุว่ามีสถานสงเคราะห์เด็กที่จดทะเบียนแล้ว 137 แห่ง

- **พบว่าประเทศไทยมีสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน อีกอย่างน้อย 240 แห่ง* ที่ยังไม่ได้จดทะเบียนหรืออยู่ในฐานข้อมูลของภาครัฐ**

- **สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน 50 แห่ง เผยแพร่รูปเด็ก ๆ ทางเว็บไซต์ โดยลงรูปที่เห็นหน้าชัดเจน พร้อมข้อมูลส่วนบุคคล** อาทิ ชื่อจริง (หรือชื่อเล่น) อายุ ที่อยู่ ผลตรวจเอชไอวี และเหตุผลที่ต้องมาอยู่สถานสงเคราะห์ (เช่น ถูกทอดทิ้ง ถูกล่วงละเมิด ผู้ปกครองต้องโทษในเรือนจำ) ซึ่งถือว่าผิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และยังละเมิดสิทธิ์ในการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของเด็กด้วย

- สถานสงเคราะห์เด็กเอกชนร้อยละ 53 ประกาศรับอาสาสมัครทำงานกับเด็กอย่างเปิดเผย แต่**มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมก่อนรับเข้าเป็นอาสาสมัคร**

- สถานสงเคราะห์เด็กเอกชนส่วนใหญ่เกี่ยวพันกับองค์กรคริสต์ศาสนา และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรคริสตจักรต่างประเทศ จึงมีความเสี่ยงที่จะดำเนินงานเพื่อเป้าหมายทางศาสนา ส่งผลต่อ**ประเด็นเรื่องสิทธิที่เด็กจะดำรงภาษา วัฒนธรรม และศาสนาดั้งเดิมของตนไว้**

- สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน **45 แห่ง** ระบุไว้ในเว็บไซต์ว่าสนับสนุนให้เด็กๆ ที่อยู่ในความดูแลนับถือศาสนาคริสต์

- ประมาณการว่า จำนวนสถานสงเคราะห์ที่ตรวจพบออนไลน์ เป็นเพียงร้อยละ 30 ของทั้งหมดที่มีอยู่จริงในประเทศไทย โดยเทียบจากการสำรวจภาคสนามในพื้นที่ตัวอย่าง อำเภอสังขละบุรี ตรวจพบออนไลน์เพียง 5 แห่ง จากที่มีอยู่จริง 18 แห่ง

- กล่าวได้ว่า สถานสงเคราะห์เด็กเอกชนในประเทศไทย**มากกว่าครึ่ง เปิดดำเนินการอย่างผิดกฎหมาย** โดยยังไม่มีการตรวจสอบจากภาครัฐ ซึ่งแสดงถึงความไม่แข็งขันในการบังคับใช้กฎหมายกับสถานสงเคราะห์ที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจัง

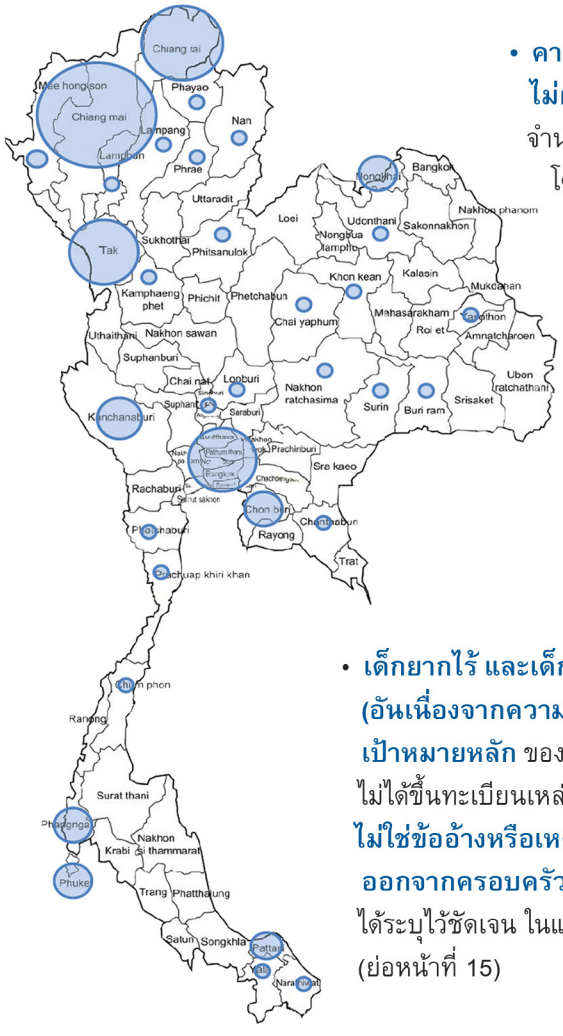

- สถานสงเคราะห์ 64 แห่ง หรือ ร้อยละ 25 ที่ระบุจำนวนเด็กที่อยู่ในความดูแล จากข้อมูลดังกล่าว พบว่ามีค่าเฉลี่ยของจำนวนเด็กในสถานสงเคราะห์แต่ละแห่ง อยู่ที่แห่งละ 50 คน **ซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจมีเด็กมากกว่า 12,000 คน พักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เอกชนเหล่านี้**

- **คาดว่าเด็กทั้งหมดถูกส่งเข้าไปโดยไม่ผ่านกลไกควบคุมดูแลของภาครัฐ** จำนวนเด็กที่ถูกแยกออกจากครอบครัวโดยไม่จำเป็น จึงน่าจะมีสูงจนน่าวิตก

- เด็กจากครอบครัวที่ยากจนในเขตพื้นที่สูงทางภาคเหนือ และเด็กจากครอบครัวผู้อพยพตามชายแดนตะวันตกของไทย คือกลุ่มเสี่ยงเป็นพิเศษที่จะถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ และถูกแยกออกจากครอบครัวโดยไม่จำเป็น

- **เด็กยากไร้ และเด็กที่ขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษา (อันเนื่องจากความยากจน) คือกลุ่มที่เป็นเป้าหมายหลัก** ของสถานสงเคราะห์เอกชนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเหล่านี้ **แม้ว่าความยากจนไม่ใช่ข้ออ้างหรือเหตุผลที่จะนำมาใช้แยกเด็กออกจากครอบครัว** ดังที่องค์การสหประชาชาติได้ระบุไว้ชัดเจน ในแนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทน (ย่อหน้าที่ 15)

- **ทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์ในประเทศไทย ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกติกาและคำแนะนำระดับสากล เช่น แนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทน ของสหประชาชาติ**

* จากการศึกษาค้นคว้าออนไลน์ เมื่อปี 2560 เทียบกับข้อมูลสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนที่จดทะเบียนภายใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 137 แห่ง

"การศึกษาทบทวนด้านการเลี้ยงดูทดแทนในประเทศไทย นโยบายสู่การปฏิบัติโดยมุ่งเน้นเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี/เอดส์(CABA) โดยยูนิเซฟ (2558) (หน้า25)"

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐ

1. **เร่งสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเด็กในสถานสงเคราะห์ทุกแห่ง รวมทั้งสถานสงเคราะห์เอกชนทั้งหมดในประเทศไทย** เพื่อตรวจสอบและติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้อยู่หรือรับการดูแลโดยพ่อแม่

2. **พัฒนากระบวนการคัดกรองเด็กเข้าสถานสงเคราะห์ ให้ผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ได้มาตรฐานเป็นผู้ประเมินและตัดสินใจรับเด็กเข้า โดยคำนึงถึงความจำเป็นและหลักความเหมาะสม** ตามแนวปฏิบัติว่าด้วยการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กขององค์การสหประชาชาติ

3. **ทบทวนและปรับปรุงข้อบังคับในการขึ้นทะเบียนสถานสงเคราะห์เอกชน** ข้อบังคับเหล่านี้ควรต้องสอดคล้องตามมาตรฐานที่กำหนดในแนวปฏิบัติว่าด้วยการเลี้ยงดูทดแทน ขององค์การสหประชาชาติ

4. **ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลให้เด็ก ๆ เข้ามาอยู่ในความดูแลสถานสงเคราะห์** ผลวิจัยดังกล่าวควรนำมาวิเคราะห์อย่างเร่งด่วนเพื่อลดเหตุปัจจัยเหล่านั้น รวมทั้งสนับสนุนให้เด็กได้อยู่กับครอบครัวหรือเครือญาติตามความเหมาะสม

5. **ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์เด็ก ที่ดำเนินงานโดยองค์กรศาสนาเพื่อการพัฒนา เพื่อเป้าหมายเชิงศาสนาหรือจิตวิญญาณ และผลกระทบแฝงที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก** เนื่องจากสถานสงเคราะห์จำนวนมากระบุว่า มีส่วนเกี่ยวพันกับองค์กรคริสต์ศาสนา ในขณะที่ประชากรไทยประมาณ 1% เท่านั้นที่นับถือศาสนานี้

ดาวน์โหลดรายงานฉบับเต็มได้ที่ www.oneskyfoundation.org

หากมีข้อสงสัย ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรือต้องการให้ส่งรายงานฉบับเต็มทางอีเมล กรุณาติดต่อเราที่ oneskythailand@gmail.com

เกี่ยวกับมูลนิธิวันสกาย

มูลนิธิวันสกาย (One Sky Foundation) เป็นองค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่แสวงผลกำไร จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน และเด็กกลุ่มเสี่ยงที่ตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก ส่งเสริมศักยภาพและบทบาทของสมาชิกในครอบครัวในการดูแลเด็กให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

รูปเด็กที่ปรากฏไม่ใช่เด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาดังกล่าว และได้รับอนุญาตจากเด็กและผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษรยินยอมให้ใช้รูปเพื่อการรณรงค์ในงานของมูลนิธิวันสกายแล้ว